

УДК 327.88:316.776.23

DOI <https://doi.org/10.32837/apfs.v0i36.1125>**О. І. Свідерська**ORCID ID <https://orcid.org/0000-0001-6618-0559>

кандидат політичних наук,

доцент кафедри теоретичної та практичної психології

Національного університету «Львівська політехніка»

РОЛЬ ПОЛІТИЧНОГО МЕМУ В ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІЙНАХ

Постановка проблеми. Інформаційна війна у сучасному світі може мати більше значення ніж війна із застосуванням реальної зброї. Розвиток інформаційних та комунікаційних систем та технологій штучного інтелекту дозволяють використовувати різні інструменти впливу: проникнення в інформаційні системи національної безпеки: банків, офіційних баз даних, здійснення масових вірусних розсилок, зламів, все те, що можна віднести до як кібер-злочинів; або через астротерфінг – операції, метою яких є сформува-ти відповідну громадську думку у населення. До астротерфінгу відносять численне використання інформаційних інструментів впливу, здебільшого пов'язаних із соціальними мережами: мему, демотиватори, флеш-моби, замовні статті, кібер-тролінг, шеймінг, пропаганду та ін. У звичайних умовах політичні мему, як частина астротерфінгу сприяють деградації суспільної думки, розмивають ідентичність, сприяють формуванню думки про те, що політики можуть допускати безграмотність, абсурдні заяви, порушення міжнародних стандартів та дипломатичних протоколів.

У стані війни політичні мему можуть виконувати кілька ролей: формувати репутаційний капітал держави, по відношенню до якої здійснюється агресія, як наприклад мем про воїнів із острова Зміїний; мобілізувати націю, яка обороняється, як у історії про «збитий дрон банкою консервацій»; деморалізувати ворожу армію, як у історії про «покладіть насіння соняшника до кишень», та ін. Попри свою достатньо тривалу історію та простоту, політичний мем є достатньо складним предметом досліджень, зокрема й через можливість розглядати його у рамках багатьох наук. Його може створювати будь-хто: агресор у рамках проведення інформаційних-спецоперацій з метою дестабілізації суспільства; держава, яка захищається задля мобілізації свого населення й формування міжнародного репутаційного капіталу; будь-який звичайний користувач соціальних мереж. Відколи появилася епоха digital, кожен, хто володіє більш-менш сучасним гаджетом та інтернетом має можливість створювати та поширювати мему. Негативний вплив політичного мему на просування інформаційної війни здійснюється шляхом поширення негативних емоцій та почуттів по-від-

ношенню до уявного ворога. Яскравим прикладом є ворог в уособленні Дж. Сороса. Міфи, створенні РФ активно демонізують цей образ ще з 90-х років минулого століття, створюючи різноманітні мему про маріонеток заходу, якими є то Порошенко, то Зеленський, то інші демократичні структури в Україні. Надмірний акцент на негативних емоціях, або карикатурах, зображених у мемах сприяє дискредитації політичної влади, ЗСУ, демократії, гідності, що в кінцевому результаті призводить до розчарування серед українського населення. Сьогодні, у час, коли українське суспільство бореться за власну ідентичність та свободу, особливо цінними є політичні мему, які зображують нас воїнами світла, тоді як росію – ненажерливим монстром, який прагне все більше і більше крові. З психологічної точки зору, мему не лише є способом самовираження в інтернет-середовищі, але й способом психологічного захисту, вмінням залишатися у ресурсі і продовжувати боротися далі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В загальному політичні мему мають досить тривалу історію дослідження. Першим хто ввів поняття у науковий дискурс, був британський зоолог Р. Докінз. Цікавими також є результати досліджень Джонсона, Нобеля і Ланкшера, Куперсмита, Джонса і Шиффелінга, Бенетта, Берджесса, Марко Лопеса-Паредеса, Сарілло Андрааде, Шіфмана, Голденеера та багатьох інших.

Формулювання цілей статті. Основними цілями статті є концептуалізувати поняття мему, зокрема політичного, визначити його основні напрями впливу та визначити завдання у контексті російсько-української війни.

Виклад основного матеріалу. Інформаційне середовище – місце, у якому люди і автоматизовані системи взаємодіють на трьох взаємопов'язаних вимірах: фізичному, інформаційному та когнітивному. Цікавим є те, що високотехнологічні суспільства є у разі вразливішими перед інформаційними атаками. Адже чим більше суспільство використовує сучасні технології, тим більше можливостей здійснити кібер-злочини: від персональних телефонних чи мейлових розсилок до «великих зламів». У будь-якому разі, інформаційні війни завжди мають когнітивні елементи впливу, кінцевим результатом яких є прийняття рішень більші-

стю. У нашому розумінні: той, хто розв'язує інформаційну війну прагне досягнути мовчазної згоди населення проти якого ця війна здійснюється.

Російсько-українська гібридна війна для Європи стала не так несподіванкою, як неможливістю прийняти той факт, що у XXI ст. взагалі таке можливо. Протягом кількох десятиліть у світі були популярними нарativi, що фізичні війни, як і революції віджили своє. Захід навчився врегульовувати конфлікти шляхом толерантності та переговорів, зрештою це призвело до того, що реакцією на кризове становище в Україні у 2014 році офіційні представники держав-партнерів виражали шляхом «занепокоєння», збільшення кризи – «глибокого занепокоєння». Зрештою, для того аби весь світ чув і бачив у що перетворилося мільйони життів українців після 24 лютого 2022 року, українцям довелося розмовляти мовою хештегів, харекських атак, електронних листів, мемів, пропаганди та наративів.

Звичайні громадяни, використовуючи соціальні мережі почали публікувати фото, відео та історії українських солдатів і мирних жителів, які протистояли російським військам. За оцінками експертів успіх у інформаційній війні є наслідком високого рівня комп'ютерної грамотності в Україні, що у свою чергу робить цей конфлікт гідним аналізу серед міжнародних військових експертів та організацій. Іншою причиною успішності інформаційної війни для України вважають героїзм звичайних громадян, закодований у мемах про «привида Києва», «збитий ворожий дрон банкою концервації», «вкрадені циганами та фермерами танки у російських окупантів». Технологічні можливості соціальних мереж сприяють швидкому поширенню мемів, а візуальні зображення є набагато переконливіші, ніж просто слова, а тому й ефективнішими. Ще одним аспектом успішності у інформаційній російсько-українській війні називають контроль інформації [7]. Адаже відомо, що росія застосовує жорстку цензуру, використовуючи провладну вертикаль, у той час, коли українські громадяни діють за схемою мережевого, вузлового способу поширення інформації. Зрештою звідти теза про те, що блокування соціальних мереж для росії було вигідним, позаяк російський уряд сам прагне обмежити поширення правдивої інформації серед свого населення та просувати офіційне виправдання вторгнення на територію чужої держави.

У контексті сприймання європейськими народами самої війни дуже влучно, на наш погляд звертається Лассуел: «психологічний опір по відношенню до можливості війни у сучасних націях є настільки великим, що кожна війна має виглядати як захист добра від злого, кровожерливого агресора» [3, с. 85]. Отже, розуміємо, що війна для багатьох може стати реальністю тільки при відпо-

відному метафоричному підкріпленні, коли символи, образи і слова формують відповідні сенси. Свого часу Х. Арндт вважала, що думка про все-сильність пропаганди є достатньо помилковою. Її хибність вона пояснювала тим, що людина, яка перебуває у мінливому світі здатна вірити будь-чому, головним у цій вірі має бути тільки ідеологія [1]. Не можливо не погодитися, із цим твердженням, адже розуміємо, що будь-який психологічний вплив, який здійснюється з метою сформува-ти чи змінити масову свідомість залежить хоча б від того наскільки сприятливими є його передумови: культурний код, наявність кризової політичної ситуації, рівень інформаційної грамотності й критичного мислення і т. п. Отже, чим більш сприятливим буде середовище до споживання відповідних мемів, пропаганди чи політичних наративів, тим більш ймовірною буде віра у щоразу іншу правду. Найважливішим у цьому сенсі формулювання відповідного образу ворога, позаяк: «не повинно бути й тіні двозначності у питанні про те, кого громадськість має ненавидіти» [3, с. 85].

Власне формування міжнародної симпатії до українського населення, отримання фінансової та збройної допомоги та величезна соціально-психологічна підтримка, яку отримує сьогодні Україна є наслідком в тому числі й просування певних політичних мемів. З точки зору технології пропаганди вважається, що для досягнення ефективності: «Особливий акцент завжди повинен бути на вбивствах та катуваннях жінок, дітей, пенсіонерів..., а також на жахливих сексуальних злочинах та катуваннях полонених та мирних громадян» [3, с. 113]. Ці історії, на думку Г. Лассуела дозволяють сіяти обурення проти жорстоких дій загарбників, відповідним чином формуючи ненависть проти агресора. Водночас автор наголошує ще на одному дуже важливому аспекті. Він вважає, що повідомлення про жертв згвалтування також приносить задоволення іншим гвалтвіникам, які просто читають про них у соціальних мережах, а отже це привертає ще більшу уваги користувачів. Враховуючи те, що будь-які пошукові системи зав'язані на частоті алгоритмів, велика кількість переглядів, коментарів та репостів насправді тримають певні теми у топах. Отже, візуальні зображення жертв воєнних злочинів збуджують не тільки потребу боротися зі злом, апелюють до таких почуттів як співчуття та милосердя, але й задовольняють певні потреби садистів. Однак у будь-якому випадку це сприяє тому, що тема російсько-української війни не сходить зі шпальт найвідоміших медіа всього світу.

У дослідженнях Х. Арндт війна уособлює «прелюдію до розпаду класів та їх перетворення на маси», дослідниця свого часу звертала увагу, що страждання величезної маси людей є доказом бездіяльності загальноприйнятих правил та

норм. Переводячи на мову сучасності, розуміємо, що занадто довге зволікання, дипломатичні перемовини, очікування безпрецедентної підтримки від ООН, Червоного Хреста, Папи Римського вказує на банальну неспроможність певних інституцій діяти різко та відкрито. Війна є жорсткою, а розмиті розповіді про спільну історію, любов, взаємну підтримку, лише породжує чергові меми про безпомічні міжнародні організації та релігійні догми. Власне нічого дивного не відбулося, адже для постмодерної епохи всі цінності і права є рівними. Саме такими переконаннями живе цілий світ, принаймні більшість цього світу жила до 24 лютого 2022 року. Від цього часу частина держав таки переглянули пріоритети, вибравши одну із сторін конфлікту, частина й досі продовжує вдавати нейтралітет, або приховує підтримку агресора. Численні міжнародні інституції, та укладені між ними договори про умовний мир в один момент виявилися звичайною фікцією, «гарантуванням безпеки без безпеки».

Водночас спостерігаємо, як увага до масової свідомості стає ще більшою, позаяк, окрім маркетингових і політичних цілей, вона стає об'єктом впливу зі сторони бенефіціарів проведення інформаційних спецоперацій. Зокрема мова йде про залучення ЗМІ, національних та міжнародних лідерів, політичних акторів, окремих осіб (звичайних громадян у випадку російсько-української війни) та різноманітних організацій. Г. Почепцов, досліджуючи зміну акцентів у сучасних медіа, підкреслює достатньо вагому річ: взаємодія між людиною та медіа носить характер гібридності: «читаючи книгу, переглядаючи фільм, на думку автора, ми отримуємо моделі поведінки, які переносимо на себе». Пояснення такому ефекту є достатньо простим, адже у «момент контактної взаємодії відбувається процес «поглинання». В результаті ми починаємо думати як герой, що зображений на картинці [4]. Дещо схожими ефектами володіють і меми, які за зовнішніми своїми характеристиками нагадують комікси, із зображеннями боротьби супер героїв проти «всесвітнього зла», де «світло перемагає темряву».

Будь-яка контактна взаємодія є метафорою, закодованою у візуальному образі героя, зображеного у політичному мемі, однозначно, насичена емоцією, отже при впливі на масову свідомість вона гальмує раціональне мислення. Вплив такими засобами на свідомість індивіда завжди носить непрямий характер, саме й тому не викликає спротиву. Зазвичай інформацію, яку ми отримуємо від політичних мемів практично не можливо перевірити, проте через їхню простоту і лаконічність вона для нас є легкою для запам'ятовування. Власне ця простота, емоційність, непрямий характер дії сприяють тому, що «ми не вибираємо сторону конфлікту, за нас цей вибір набагато раніше роблять пропагандисти» [4].

Водночас необхідним є і використання метафор задля об'єднання мови, а відтак і міжособистісних комунікацій, і, власне на цьому наголошує М. Кастельс: «за допомогою метафор створюються наративи ..., які складаються із фреймів, структур наративів, що відповідають певним утворенням мозку, які формуються у процесі роботи мозку... Метафори визначають рамки комунікації за допомогою відбору певних асоціацій між мовою та накопиченим досвідом на основі його картографування». Таким чином, рольові позиції батька, героя, матері (для українців гетьмана), і т. д., стають основою для формування устрою, занесеного у когнітивну карту і запам'ятовуються завдяки еволюції та накопиченому соціальному досвіду [2, с. 168].

Отже, мем – це культурна одиниця інформації, яка передається від людини до людини, поступово трансформуючись у колективне соціальне явище. Загалом меми можна поділити на: інтернет-меми, політичні меми та природні. Джонсон говорить про здатність мемів «масштабуватися до категорії соціального явища і тривіальних елементів масової культури» [8, с. 27]. Меми розкривають взаємозв'язки, де «індивідуальне вираження може переплітатися із культурними прецедентами. Це поєднання з'єднує учасників розповсюдження мему на великій відстані [10]. У розумінні Шифмана: «політичні меми стосуються формування норм, дискусії про те, як має виглядати світ, та який шлях для досягнення цього ідеалу краще обрати. Поширюючись у віртуальному світі, меми дозволяють створювати віртуальну реальність на основі реальних політичних подій, і навпаки: переносити у реальну площину віртуальну [10, с. 49]. По-суті, виражаючись у конструюванні і поширенні політичних мемів, суспільство формує запит на політичні норми, виражає свої політичні вподобання, формує цифрову культуру, яка може конвертуватися у реальну.

У формуванні політичних мемів значну роль відіграють соціальні мережі, середовище, в якому кожен формує інформацію без проміжних продуктів і фільтрів. Як правило ця інформація містить у собі суспільні цінності та ідеології, що формують норми [9] (швидше всього не інституційні). Меми мають три основні характеристики: дифузність, яка виражається на мікрорівні, однак здатна формувати макроструктуру суспільства; ґрунтовність на масовій культурі; транзитність «через конкурс і відбір». У віртуальному середовищі повідомлення перетворюється на мем у момент створення розриву між реальністю і очікуванням (нормативністю) [9, с. 40]. Згідно з Шифманом, політичні меми можна класифікувати на переконливі, екшн-меми та меми для публічних дискусій [10].

У дискурсі користувачів мережі фраза «інтернет-мем» зазвичай використовується для опису поширення елементів вмісту, таких як жарти,

чутки, відео чи веб-сайти, від однієї особи до іншої. Згідно з цим поширеним уявленням, інтернет-мем може поширюватися у своїй первісній формі, але досить часто також породжує створені користувачами похідні інструменти [10, с. 362]. Зростання яскравого популярного дискурсу про мему в епоху соціальних медіа не є випадковим. Хоч мему були концептуалізованими задовго до цифрової ери, унікальні особливості інтернету перетворили їх поширення на всюдисущу і дуже помітну рутину. Л. Шифман вважає, що мему є надзвичайно корисними для цифрової культури: по-перше, варто звертати увагу на мем як на призму через яку можна розглядати певні аспекти сучасної культури..., по-друге, ми повинні дивитися на мему з точки зору комунікації [10, с. 363]. На думку М. Кастельса, «комунікація здійснюється шляхом активізації свідомості у процесі передачі смислу». У його розумінні свідомість можна розглядати як процес створення та маніпулювання ментальними образами, наприклад візуальними мему. «Ймовірно, розмірковує дослідник, ментальні образи відповідають нейронним патернам, які, у свою чергу, є механізмами активації нейронних мереж мозку» [2, с. 163]. Отже, «нейронні патерни та відповідні образи допомагають мозку регулювати його взаємодію з організмом та зовнішнім середовищем», що у кінцевому результаті призводить до прийняття рішень, у тому числі і політичних.

У контексті російсько-української війни найбільш поширеними є політичні мему про «кривавого пастора», «охоту на снігурів», «розп'ятого хлопчика», «їх там немає», «десантники, які заблудилися», «за поребрик», «танки у шахтах Донбасу», «Крим наш», «знімають із потягів прямо до Національної гвардії». Всі ці мему створені українськими користувачами, як висміювання російської пропаганди щодо її непричетності до збройного протистояння, яке від 2014 року триває у східній частині України. Від початку повномасштабної війни інтернет простір полонили нові політичні мему, які пов'язані із російською агресією: «російський військовий корабель», «Ви з месників - ні, я з «української пошти», «привид Києва», «про вкрадений танк фермерами України», про «гопників із Оболоні, які зупини ворожий БТР», про «Чорнобаївку, місце куди йдуть помирати російські орки», «про збитий ворожий дрон банкою концервацій», «про циган, які вкрали танк», про «бабу Катю і автомат», та ін. Ці політичні мему здебільшого мають іншу мету. Всі вони спрямовані на поширення нарративу про героїзацію українського народу. Це історії, про готовність боронити власну землю. Окрім того, іронія, сатира та відвертий цинізм допомагають впоратися зі стресом, втратою, невизначеністю та насильством, які сьогодні переполюють українське суспільство.

Міжнародні експерти зазначають, що мему на кшталт Привида Києва, солдатів Зміїного острова, та історії про Міс України, яка кладе діадему й піднімає кулемет, полонили колективний Захід. Без сумніву, ці нарративи частково є причиною масової допомоги для України шляхом постачання зброї різного типу ураження, введення санкцій проти росії та потужну допомогу для вимушено переміщених осіб. Дж. Голдензер, наголошує: «Якщо метою інформаційної війни України було завоювати симпатії та допомогу з боку Заходу, то Україна, безперечно, досягла успіху» [5].

Ще одним важливим напрямком створення політичних мемів є нинішня підтримання українським суспільством образу героя-воїна ЗСУ. Поширення у мережі різних мемів, надихаючих ставлення до військовослужбовців, це не тільки елемент підтримання морального та бойового духу тих, хто боронить країну від агресора, але й формування кредиту довіри населення до армії, пропаганда позитивного образу захисника, який інколи ціною власного життя готовий врятувати життя мільйонів українців. З іншого ж боку, мему, на кшталт «положіть насіння у кишені», «tik tok військ кадрирова», «окупанта, який світиться без тепловізора після Рудого лісу», формує образ російського військового, як інтелектуально обмеженої істоти, позбавленої етично-моральних норм, мародера, гвалтівника, вбивцю, та ін.

На сьогодні точно відомо, що саме НАТО, як міжнародна організація, офіційно має право проводити інформаційні спецоперації у рамках ведення воєнних дій, і основні правила використання пропаганди, нарративів та інших методів впливу чітко прописані у її доктринах. М'яка війна широко використовується як правило саме для деморалізації ворожих військ, або населення і має певну специфіку і певні психологічні тонкощі ведення боротьби. Інформаційна ж війна не обов'язково має відбуватися між державами. Допускається існування такого спротиву між корпорації чи окремими особами, які мають спірні або ж конкуруючі питання. У порівнянні з нею, інформаційна війна як елемент гібридної є прикладом глобальної боротьби. Зловмисники, аби здійснити цілеспрямовані кібер-атаки використовують складні інструменти для проникнення в системи задля отримання потрібної інформації. Такі атаки можуть відбуватися з місць, які фізично розташовані на іншому боці земної кулі, однак ефект такого впливу від цього не страждатиме [6, с. 15].

Висновки. Підсумовуючи, акцентуємо, що політичний мем сьогодні виконує одну із важливих ролей у інформуванні світу про події, які відбуваються на території України. Доведено, що ризики потрапити «під приціл» кібер-злочинів є вищим у суспільстві, де технології є розвинутими, а інформаційні системи перебувають прак-

тично у відкритому доступі. Зрозуміло, неможливо зробити систему повністю безпечною від інформаційних впливів, а отже, ми залишимося назавжди споживачами мемів, пропаганди та інших засобів впливу зі сторони зовнішнього світу. Виявлено, що достатньо висока комп'ютерна грамотність українського суспільства здатна змінювати віртуальну реальність та формувати нові сенси російсько-української війни, поширюючи відповідні мемів та наративи.

Література

1. Арндт Х. Джерела Тоталітаризму. Київ: Дух і література. 2002. 539 с.
2. Кастельс М. Власть комунікації. Москва: Изд. дом Высшей школы экономики. 2016. 564 с.
3. Лассуэлл Г. Техника пропаганди в мировій війні. Москва: Издательство ИНИОН РАН. Центр социал. научн.-информ. исследований. 2021. 237 с.
4. Почепцов Г. Смена акцентов современных медиа с информационных на физические и виртуальные URL: <https://cutt.ly/jJDn2Ds>.
5. Goldenziel J. The Russia-Ukraine Information War Has More Fronts Than You Think. URL: <https://cutt.ly/yJxOq4Q>.
6. Haeni Reto E. Information Warfare – an introduction. *The George Washington University Cyberspace Policy Institute*. 1997. 16 с
7. Henkhaus L. The Role Of The Internet In Ukraine's Information War Texas A&M University Division of Marketing & Communications. March, 14. 2022. URL: <https://cutt.ly/uJDbSGZ>.
8. Johnson D. Mapping the meme: A geographical approach to materialist rhetorical criticism. *Communication & Critical/Cultural Studies*, 4(1), 2007. P. 27–50.
9. López-Paredes M., Carrillo-Andrade A. The Normative World of Memes: Political Communication Strategies in the United States and Ecuador *Journal. Media* 2022, № 3, P. 40–51.
10. Shifman L. Memes in a Digital World: Reconciling with a Conceptual Troublemaker. *Journal of Computer-Mediated Communication*. 18 (2013) 362–377.

Анотація

Свідерська О. І. Роль політичного мему в інформаційних війнах. – Стаття.

В епоху Web 2.0 і загальної діджиталізації будь-які політичні події може обговорювати будь-хто у віртуальному світі. Завдяки особливості, яку відкриває інтернет однією із комунікативних стратегій передачі інформації на всіх рівнях. У переважній більшості мемів передаються такими соціальними платформами як Twitter, Facebook, Instagram. В основі політичних мемів переважно закладено гумор, який дозволяє висміювати чи спотворювати ставлення соціуму до тієї чи іншої реальності. Визначено, що термін мем придуманий біологом, сьогодні є предметом дослідження і обговорюється у багатьох дисциплінах, щоб включити психологію, філософію, антропологію, фольклор та лінгвістику, і, зрештою сферу комунікації.

Доведено, що мемів здатні вибудовувати суспільні позайнституційні норми, а також виконувати роль транслятора інформації, зокрема і у ситуації інфор-

маційної війни. Мемів також допомагають визначити значущість події для більшості громадян. У контексті російсько-української війни мемів діють на кількох рівнях: мобілізації населення України щодо перемоги над ворогом, формування позитивного образу ЗСУ та політичної еліти, створення позитивного образу країни, яка бореться за власну свободу та ідентичність для міжнародних партнерів, як елемент інформаційних спеоперацій з метою деморалізації ворога. Політичний мем починається з нормативного світу: «того, яким він має бути», а потім відтворює реальність.

Акцентовано: будь-яка контактна взаємодія є метафорою, закодованою у візуальному образі героя, зображеного у політичному мемі, гальмує раціональне мислення. Вплив такими засобами на свідомість індивіда завжди носить непрямий характер, саме й тому не викликає спротиву. Зазвичай інформацію, яку ми отримуємо від політичних мемів практично не можливо перевірити, проте через їхню простоту і лаконічність вона для нас є легкою для запам'ятовування.

Ключові слова: політичний мем, інформаційна війна, цифрова культура, масова комунікація, політична культура та ідеологія.

Summary

Sviderska O. I. The role of Political Memes in Information wars. – Article.

In the age of Web 2.0 and general digitalization, any political event can be discussed by anyone in the virtual world. Thanks to the feature that the Internet opens with one of the communicative strategies of information transfer at all levels. The vast majority of memes are transmitted on such social platforms as Twitter, Facebook, Instagram. Political memes are mostly based on humor, which allows you to ridicule or distort the attitude of society to a particular reality. It is determined that the term meme was coined by a biologist, is now the subject of research and is discussed in many disciplines to include psychology, philosophy, anthropology, folklore and linguistics, and ultimately the field of communication.

It is proved that memes are able to build social non-institutional norms, as well as act as a translator of information, including in a situation of information warfare. Memes also help determine the significance of the event for most citizens. In the context of the Russian-Ukrainian war, memes operate at several levels: mobilizing Ukraine's population to defeat the enemy, forming a positive image of the Armed Forces and political elite, creating a positive image of a country fighting for its own freedom and identity for international partners. demoralization of the enemy. The political meme begins with the normative world: "as it should be", and then reproduces reality.

Emphasized: any contact interaction is a metaphor encoded in the visual image of the hero depicted in a political meme, inhibits rational thinking. The influence of such means on the consciousness of the individual is always indirect, which is why it does not cause resistance. It is usually impossible to verify the information we receive from political memes, but because of its simplicity and conciseness, it is easy for us to remember.

Key words: political meme, information war, digital culture, mass communication, political culture and ideology.